

**Proposta d'ús
de MAJÚSCULES
i minúscules**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

**Servei
de Llengua
Catalana**

**PROPOSTA D'ÚS
DE MAJÚSCULES
I MINÚSCULES**

**UNIVERSITAT DE BARCELONA
SERVEI DE LENGUA CATALANA**

**UNIVERSITAT DE BARCELONA
SERVEI DE LENGUA CATALANA**

Direcció:

M. Teresa Cabré i Castellví

Secretaria tècnica:

Esteve Clua i Julve

Àrea de correcció i traducció:

Elisabet Solé i Solé

Àrea de llenguatge administratiu:

Montserrat Lleopart i Grau

© Servei de Llengua Catalana, 1989

2a edició revisada 1992

Universitat de Barcelona

Gran Via de les Corts Catalanes, 585

08071 Barcelona

Disseny de la coberta: Cass

Impressió: Limpergraf, S.A. Carrer del Ríu, 17. Nau 3. Ripollet (Barcelona)

DL: B-34.372-92

PRESENTACIÓ

Tradicionalment s'ha dit que els noms propis s'escriuen amb majúscula inicial i els comuns amb minúscula. Aquesta regla tan simple, però, no soluciona molts casos problemàtics que se'ns presenten diàriament. Per aquest motiu, s'ha elaborat la proposta que us presentem, que pretén donar solució almenys a una majoria de casos conflictius.

No hem d'oblidar que la qüestió de les majúscules i minúscules és una convenció i que hi ha diferents maneres de solucionar-la. Dins del llenguatge administratiu hi ha hagut un abús de les majúscules, a diferència, per exemple, de la premsa, que tendeix a usar sovint les minúscules. En canvi, en camps com els científico-tècnics hi ha certes vacil·lacions. Cal, doncs, trobar un equilibri i formular una proposta útil, clara i fàcil d'acceptar.

Aquest document s'ha basat, en línies generals, en la *Proposta de normes d'ús de les majúscules i minúscules en tota mena de textos*, elaborada per la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu, i s'ha adequat (sobretot amb els exemples) als usos més freqüents i conflictius dins el món universitari. Només s'han recollit els casos en relació amb la funció distintiva, segons la naturalesa de les paraules. Per tant, no s'ha tingut en compte el lloc que aquestes ocupen dins el text (començament d'enumeracions, després de punt i coma, etc.).

Quant a la presentació s'ha optat per establir un ordre correlatiu dels trenta-nou punts i, per tal de facilitar-ne la localització i consulta, s'ha elaborat un índex temàtic que agrupa els diferents punts que fan referència a una mateixa àrea. Aquest índex està format pels descriptors següents: persones, organismes, ensenyaments, activitats culturals, documents, publicacions i obres d'art, objectes i productes, temps, lloc, i animals i plantes.

Barcelona, desembre de 1989

ÍNDEX TEMÀTIC

PERSONES

(pàgina 9)

1. Noms i cognoms
2. Sobrenoms i pseudònims
3. Dinasties i llinatges
4. Càrrecs oficials
5. Tractaments genèrics
6. Tractaments estrangers
7. Tractaments protocol·laris
8. Tractaments abreujats

ORGANISMES

(pàgina 11)

9. Institucions i establiments
10. Òrgans de gestió
11. Usos abreujats

ENSENYAMENTS

(pàgina 12)

- 12. Estudis
- 13. Cursos i assignatures
- 14. Teories i fórmules

ACTIVITATS CULTURALS

(pàgina 14)

- 15. Jornades i simposis
- 16. Conferències i discursos

DOCUMENTS

(pàgina 14)

- 17. Documents oficials
- 18. Parts de documents
- 19. Documents acreditatius

PUBLICACIONS I OBRES D'ART

(pàgina 15)

- 20. Llibres i obres d'art
- 21. Publicacions periòdiques i col·leccions

OBJECTES I PRODUCTES

(pàgina 16)

- 22. Objectes personalitzats
- 23. Productes

TEMPS

(pàgina 16)

- 24. Setmanes i mesos
- 25. Festivitats i commemoracions
- 26. Períodes històrics
- 27. Fets històrics
- 28. Moviments culturals

LLOC

(pàgina 18)

- 29. Topònims catalans amb article
- 30. Topònims no catalans amb article
- 31. Entitats locals territorials
- 32. Divisions territorials
- 33. Accidents geogràfics
- 34. Punts cardinals
- 35. Planetes, satèl·lits i constel·lacions
- 36. Topònims urbans
- 37. Edificis
- 38. Dependències d'edificis

ANIMALS I PLANTES

(pàgina 21)

- 39. Noms científics

1. Noms i cognoms de persones i noms de divinitats

S'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: *. Miquel Martí i Pol*
. Al·là
. Zeus
. Déu

2. Sobrenoms, renoms i pseudònims

Els substantius i adjectius que formen els sobrenoms, renoms i pseudònims s'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: *. Martí l'Humà*
. Salvador Seguí, el Noi del Sucre
. el Sàtir de Gràcia

3. Noms de dinasties i llinatges

S'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: *. l'època dels Àustries*
. la Florència dels Mèdici
. els Montcada

4. Càrrecs oficials

S'escriuen amb minúscula inicial.

Ex.: *. el vice-rector d'Economia i Administració*
. els presidents de les divisions
. la vice-degana Rosa Solé
. el cap del Servei d'Esports
. el conseller d'Ensenyament
. l'alcalde de Vandellòs

Però, si van precedits de les formes de tractament protocol·lari, s'escriuen amb majúscula.

Ex.: *. Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Rector*

5. Formes de tractament o de designació genèrica de les persones, que precedeixen els noms propis

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *la professora titular d'universitat Rosa Camí*
. *l'advocat Joan Puig*
. *l'auxiliar administratiu Ramon Vidal*
. *el doctor honoris causa Ramon Puig*
. *la professora emèrita Carme Pous*
. *el comte Ramon Berenguer*
. *santa Apol·lònia*

6. Formes de tractament estrangeres

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Sir Lawrence Olivier*
. *Don Pedro Crespo*
. *Madame Dupont*
. *Frau Maria Braun*

7. Formes protocol·làries de tractament

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Josep M. Bricall*
. *Il·lustríssima Senyora Roser Camps*

8. Formes abreujades de tractament, designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i formes protocol·làries

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Dra. Roca*
. *Prof. Carreres*
. *Excm. i Mgfc. Sr.*
. *M. I. Sr. López*
. *Sta. Apol·lònia*
. *Sr. Rovira*

9. Noms d'institucions, organismes, entitats, empreses o establiments

S'escriuen amb minúscula inicial excepte si formen part del nom d'una entitat formalment constituïda.

- Ex.: . *la Universitat de Barcelona*
. *les universitats de Catalunya*
. *la Facultat de Geografia i Història*
. *les facultats de cada divisió*
. *el Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic*
. *la Divisió IV*
- . *la Comunitat Autònoma de Galícia*
. *les comunitats autònomes*
. *la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia*
. *el Govern Civil de Barcelona*
. *els governs civils de Catalunya*
. *la Central Nuclear d'Ascó*
. *la Borsa de Barcelona*
- . *l'Hospital de Sant Pau*
. *els hospitals de Lleida*
. *l'Institut Maragall*
. *els instituts de batxillerat*
. *el Col·legi Ramon Llull*
. *el Museu Picasso*
- . *l'hotel Ritz*
. *el restaurant Els Quatre Gats*
. *el bar Galàxia*
. *la fonda Domènech*
. *el cinema Vergara*
. *el teatre Romea*

En el cas de designacions d'entitats jurídic-polítiques i religioses, l'adjectiu que acompanya el nom s'escriu sempre amb minúscula.

- . *l'Administració pública*
. *el Parlament britànic*
. *l'Estat espanyol*
. *els estats del món*
. *l'Església catòlica*
. *les esglésies de tot el món*

10. Òrgans de gestió i d'organismes i entitats oficials i no oficials

S'escriuen amb minúscula inicial excepte si formen part d'un òrgan formalment constituït.

- Ex.: . *la Secretaria del Departament de Llengua Catalana*
. *les secretaries dels departaments*
. *el Servei de Personal de la UB*
. *els serveis de la UB*
. *el Centre de Transferència Tecnològica de la UB*
. *el Comitè Acadèmic de la UB*
. *el Consell Social de la UB*
. *la Junta de Govern de la UB*
. *l'Assemblea General i la Junta Directiva del Club Esportiu Universitari*
. *el Vice-rectorat d'Estudiants*

11. Usos abreujats d'institucions i entitats

Se segueix la mateixa norma que en el punt 9.

- Ex.: . *la Universitat (per la Universitat de Barcelona)*
. *el Servei (pel Servei de Llengua Catalana)*
. *la nostra Universitat (per la Universitat de Barcelona)*
. *l'Estat (per l'Estat espanyol)*
. *l'Administració (per l'Administració pública)*

12. Denominacions d'estudis universitaris i no universitaris

S'escriuen sempre amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el pre-escolar*
. *l'educació general bàsica (EGB)*
. *la formació professional, primer i segon grau (FP)*
. *el batxillerat unificat polivalent (BUP)*
. *el curs d'orientació universitària (COU)*
. *el curs d'aptitud pedagògica (CAP)*
. *la prova de selectivitat*
. *el primer cicle d'ensenyament universitari*
. *l'ensenyament primari*
. *una llicenciatura*
. *un doctorat*
. *un màster*
. *un postgrau*
. *una àrea de coneixement*
. *una càtedra*

Però, *l'ensenyament de Dret, la càtedra d'Història de la Farmàcia i un llicenciat en Biologia.*

13. Denominacions d'assignatures, màsters, postgraus, cursos, doctorats i programes

En les denominacions d'assignatures, màsters, doctorats i cursos de postgrau s'escriuen sempre amb majúscula inicial els substantius i els adjectius que les formen.

- Ex.: . *màster en Lingüística Aplicada (especialitat Planificació i Serveis Lingüístics)*
. *diploma de postgrau en Mètodes Quantitatius i Informàtics Aplicats a la Gestió Empresarial*
. *doctorat en Ciència Cognitiva i Llenguatge*
. *l'assignatura Lexicologia Catalana*

En les denominacions de la resta de cursos, dels quals no s'expedeix títol, s'escriu només amb majúscula inicial la primera paraula.

- Ex.: . *el curs Mineralogia determinativa*
. *el curs Introducció als mètodes d'estudi de la geologia del subsòl*
. *el seminari de Dret local*

Però, si es tracta de disciplines, s'escriuen amb minúscula.

- Ex.: . *un article sobre física quàntica*
. *disciplines com la botànica, la química, l'alquímia, la medicina*

En les denominacions dels programes que contenen una sigla o acrònim, aquest s'escriu tot amb majúscules i el genèric amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el programa ERASMUS (sigla d'European Community Action Scheme for the Mobility of University Students)*

Però en canvi,

- Ex.: . *el Programa de formació per al PAS de la Universitat de Barcelona*

14. Teories i fórmules

S'escriuen amb minúscula excepte els noms propis que formen part de la denominació.

- Ex.: . *el teorema de Pitàgores*
. *el teorema del valor mitjà*
. *la teoria de la relativitat*
. *el mètode de Cramer*
. *el criteri de D'Alembert*
. *la fórmula de Taylor*

15. Designacions d'activitats instituïdes oficialment o per la societat civil

S'escriuen amb majúscula inicial les denominacions exactes que corresponen a designacions d'activitats oficialment instituïdes o amb una individualitat clara en la vida social. Les denominacions genèriques s'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el III Simposi d'Ensenyament i Història de les Ciències i de les Tècniques*
. *un simposi sobre ensenyament*
. *Conferència de Rectors Europeus*
. *la Segona Setmana d'Estudis Africans*
. *les IX Jornades de Didàctica*
. *Premi Nacional Ramón y Cajal*

16. Conferències i discursos

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol (i les altres que correspon de fer-ho per les altres regles).

- Ex.: . *la conferència "El ciutadà del 89"*
. *la ponència titulada "La dansa i el cinema"*
. *una conferència sobre la dansa i el cinema*

17. Títols de documents oficials i de les tramitacions corresponents

Els substantius i adjectius que componen el títol d'un document oficial s'escriuen amb minúscula inicial, llevat de la inicial del mot que designa la classe de document i dels noms propis que formen part del títol. Se segueix la mateixa norma quan es tracta de denominacions de tramitacions que corresponen al títol d'un document oficial. S'escriuen amb minúscula inicial les denominacions genèriques corresponents.

- Ex.: . *el Projecte de construcció d'un sobreeixidor al sector nord de Manresa*
. *els Estatuts de la Universitat de Barcelona*
. *el Dictamen de la Comissió d'Hisenda*
. *un dictamen de comissió*
. *correcció d'errada de l'Ordre de 10 de juliol de 1989*
. *el compliment de la Sentència de l'Audiència Territorial de Barcelona de 13 de juliol de 1987*
. *la Resolució de 12 de setembre de 1989, per la qual es fa pública la relació d'ensenyaments seleccionats*
. *el Projecte de llei de reforma universitària...*
. *el Pla nou d'estudis de la Universitat de Barcelona*
. *el Pla plurianual de la Universitat de Barcelona*
. *el Pla d'estudis de 1974, de l'Escola d'Estudis Empresarials*
. *la Llei de reforma universitària*
. *la Llei orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària*

- . *la Llei 13/89, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*
. *el Reial Decret 480/1981, de 6 de març*
. *el Reglament del domini públic hidràulic, d'11 d'abril de 1986*
. *la Constitució de Weimar*
. *la Memòria del Servei de Llengua Catalana de 1990*
. *el Tractat d'adhesió de 1985*
. *el Codi civil espanyol*

18. Parts genèriques de les obres i els documents

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el preàmbul*
. *el títol primer*
. *el subtítol segon*
. *l'apartat c) de l'article 13*
. *la disposició addicional 4a*
. *la disposició transitòria 6a*
. *el capítol I*
. *l'annex II*

19. Denominacions de documents acreditatius

S'escriuen amb minúscula inicial.

- Ex.: . *el document nacional d'identitat núm. 34 945 435*
. *el passaport*
. *la cartilla de la Seguretat Social*
. *la llicència fiscal*
. *el carnet d'estudiant*

20. Títols de llibres, articles, obres teatrals, cinematogràfiques i d'arts plàstiques

Només s'escriu amb majúscula la lletra inicial del títol (i les altres que correspon de fer-ho per les altres regles).

- Ex.: . *D'arquitectura* de Vitruvi
. *El pèndol de Foucault* d'Umberto Eco
. *La ciutat cremada*
. *El desconsol* de Clarà
. *Les senyorettes d'Avinyó* de Picasso
. *Les estacions* de Haydn
. *La Novena simfonia* de Beethoven
. *l'article del diari "La conversa a dues llengües" proposa...*

21. Publicacions periòdiques, col·leccions de llibres

S'escriuen amb majúscula inicial tots els elements que en componen el nom, llevat dels articles interiors i de les preposicions.

Ex.: . *El Temps*
. la col·lecció *El Balanç*
. *Serra d'Or*
. *Diari de Barcelona*

22. Noms d'objectes personalitzats

S'escriuen amb majúscula inicial.

Ex.: . *l'Excalibur (espasa)*
. *el Titanic (transatlàntic)*

23. Noms de productes

S'escriuen amb majúscula inicial si fan referència a una marca concreta, i amb minúscula si es tracta d'un genèric.

Ex.: . *un Cinzano*
. *un rotlle de cel·lo, però la marca Cel·lo*
. *una aspirina*
. *un jeep*

Les denominacions d'origen s'escriuen amb majúscula inicial quan formen part del complement de nom del producte en qüestió.

Ex.: . *el vi del Priorat*
. *un formatge del Montsec*

En la resta de casos s'escriuen amb minúscula inicial.

Ex.: . *un priorat de primera*
. *un montsec molt gustós*

24. Dies de la setmana, mesos, estacions

S'escriuen sempre amb minúscula.

Ex.: . *Barcelona, 2 de novembre de 1989*
. *a l'estiu anirem a Grècia*
. *dilluns comencen les classes*

25. Festivitats i commemoracions cívico-religioses i polítiques

S'escriuen sempre amb majúscula inicial, tant els substantius com els adjectius que la componen.

Ex.: . *la revetlla de Sant Joan*
. *l'Onze de Setembre*
. *el Divendres Sant és inhàbil*
. *el Primer de Maig*
. *el Mil·lenari de Catalunya*
. *el Bicentenari de la Revolució Francesa (però, el centenari de la inauguració d'una escola)*
. *el Carnestoltes*
. *Dijous Gras*

26. Períodes històrics

S'escriuen amb minúscula.

Ex.: . *la decadència*
. *la il·lustració*
. *l'edat mitjana*
. *el triàsic*
. *el neolític*
. *l'imperi romà*
. *la dinastia yuan*

Excepte la *Renaixença* i el *Renaixement*.

27. Fets singulars de la història

S'escriuen amb majúscula.

Ex.: . *la Primera Guerra Mundial*
. *el Bienni Negre*
. *la Guerra dels Segadors*
. *la Primavera de Praga*

28. Moviments culturals, literaris i pictòrics

S'escriuen amb minúscula.

Ex.: . *el romanticisme*
. *Florència, bressol de l'humanisme*
. *el darwinisme*

- . *el realisme*
- . *l'impressionisme*

Excepte la *Renaixença* i el *Renaixement*.

29. Topònims catalans amb article

L'article s'escriu sempre amb minúscula i experimenta les contraccions normals de l'article amb altres partícules.

- Ex.: . *el Maresme*
 . *l'Anoia*
 . *els municipis del Barcelonès*
 . *de l'Hospitalet*

30. Topònims no catalans amb article

L'article s'escriu amb majúscula inicial i no experimenta cap contracció.

- Ex.: . *Los Angeles*
 . *d'El Escorial*
 . *El Salvador*
 . *Le Havre*
 . *La Rioja*

Però s'escriu amb minúscula i es contrau quan es tracta de topònims no catalans amb forma catalanitzada.

- Ex.: . *l'Havana*
 . *del Caire*
 . *els Estats Units*
 . *el Sàhara*

31. Noms d'entitats locals territorials

S'escriuen amb majúscula inicial tots els elements, tret dels articles i de les preposicions, que componen la forma establerta d'una comarca, un municipi, un agregat, una entitat local menor o un barri.

- Ex.: . *les Illes Balears*
 . *la Vall d'Aran*
 . *Sant Pere dels Arquells*
 . *Sant Andreu*
 . *Castellar de n'Hug*

32. Noms de demarcacions i divisions territorials

S'escriu sempre amb minúscula la designació genèrica que acompanya el nom d'una demarcació o d'una divisió territorial.

- Ex.: . *la província de Tarragona*
 . *la comarca d'Osona*
 . *la diòcesi de Girona*
 . *el bisbat de Solsona*
 . *la regió d'Alsàcia-Lorena*

33. Noms d'accidents i llocs geogràfics

S'escriuen amb minúscula sempre que sigui una designació genèrica.

- Ex.: . *la vall de Bianya* (però amb majúscula si es tracta del municipi)
 . *la mar Roja*
 . *l'oceà Pacífic*
 . *el delta de l'Ebre* (però, *el Delta*)
 . *la plana de Vic*
 . *la serra de Collserola*
 . *la península Ibèrica*

34. Els punts cardinals

S'escriuen amb minúscula inicial, excepte si es representen amb els símbols internacionals o formen part d'un topònim.

- Ex.: . *la costa nord dels Països Catalans*
 . *NE*
 . *l'Oest americà*
 . *l'Àfrica del Sud*
 . *les civilitzacions d'Orient*

35. Noms de planetes, satèl·lits i constel·lacions

S'escriuen amb majúscula inicial.

- Ex.: . *Mart*
 . *l'Óssa Major*
 . *la Via Làctea*
 . *el planeta Terra*
 . *a la Lluna abunden les formacions muntanyoses*
 . *els astres que giren al voltant del Sol...*

Però si *terra, lluna i sol* s'usen com a genèrics, s'escriuen amb minúscula.

Ex.: *demà hi haurà lluna nova*

36. Topònims urbans

S'escriu amb minúscula la designació genèrica que els acompanya. Les abreviatures també s'escriuen amb minúscula.

Ex.: *la plaça del Rei*
la plaça Reial
el passeig de Gràcia
la rambla de Catalunya
la ronda de Sant Pere
el carrer del Consell de Cent
el c. Consell de Cent
el carrer Gran
el barri de Sant Martí de Provençals
el campus de Pedralbes
la zona universitària de Pedralbes

Però aquesta designació genèrica s'escriu amb majúscula inicial quan és usada absolutament com a nom de lloc o quan citem toponímia menor en una altra llengua.

Ex.: *la Gran Via de les Corts Catalanes*
la Rambla
la Via Laietana
Trafalgar Square
Rue de Rivoli

37. Noms d'edificis

S'escriuen amb minúscula sempre que sigui una designació genèrica. I s'escriuen amb majúscula inicial tots els substantius i adjectius quan formen part d'edificis singulars.

Ex.: *el Palau Reial*
la Borsa de Barcelona, però les borses de l'Estat espanyol
la Llotja (de Barcelona)
el monestir de Santes Creus
el castell de Gallifa
l'ermita del Puig
el Palau de la Música Catalana

38. Dependències d'edificis

S'escriuen amb minúscula sempre que es designen amb mots genèrics, i amb majúscula inicial quan és una denominació específica d'una estança singular.

Ex.: *l'aula d'informàtica de la Facultat de Filologia de la UB*
l'aula de màster
l'aula 124
el Paranimf
l'Aula Magna

39. Noms científics d'animals i plantes

Només s'escriu amb majúscula la inicial del primer element i els noms de persona que inclogui.

Ex.: *la família de les rosàcies (Ribus thyrsoides)*
el pingüí austral reial (Aptenodytes patagonica)
el gènere Spheniscus
el pi negre (Pinus uncinata)

En canvi, les formes catalanitzades s'escriuen amb minúscula.

Ex.: *la classe dels lamel·libranquis*
la família de les solanàcies
el subordre dels fissípedes
l'ordre dels gadiformes

BIBLIOGRAFIA

COROMINA, E. *El 9 Nou. Manual de redacció i estil*. Vic: Diputació de Barcelona; Eumo Editorial; Premsa d'Osona, 1991.

Diari de Barcelona. *Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987.

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya [DOGC].

DOPPAGNE, A. *Majuscules, abréviations, symboles et sigles*. París: Duculot, 1979.

El País. *Libro de estilo*. 2a ed. Madrid: Promotora de Informaciones SA, 1980.

Les majúscules i les minúscules. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Gabinet de Llengua Catalana, 1992.

Llengua i Administració. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Lingüística; Escola d'Administració Pública, 1982 i seg.

Llibre d'estil de l'AVUI. Edició provisional. [Text mecanografiat].

Majúscules i minúscules. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1989. (Estudis i Propostes, 1).

MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario de tipografía y del libro*. Madrid: Paraninfo, 1981.

Normes d'estil de l'Oficina de Català de la Diputació de Barcelona.

Proposta de normes d'ús de les majúscules i minúscules en tota mena de textos. Barcelona: Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu. [Text mecanografiat].

Toponímia i cartografia. Assaig de sistematització. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques; Institut Cartogràfic de Catalunya, 1985. (Sèrie Manuals, 1).